

Nazwa instytucji

Książnica Cieszyńska

Tytuł jednostki/Tytuł publikacji

Druk Sejmu Śląskiego Nr 144 - sprawozdanie Komisji Administracyjno-Samorządowej w sprawie wniosku Śląskiej Rady Wojewódzkiej o uchwalenie projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych - Katowice, 10.11.1931 r.

Liczba stron oryginału

25

Liczba plików skanów

26

Liczba plików publikacji

26

Sygnatura/numer zespołu

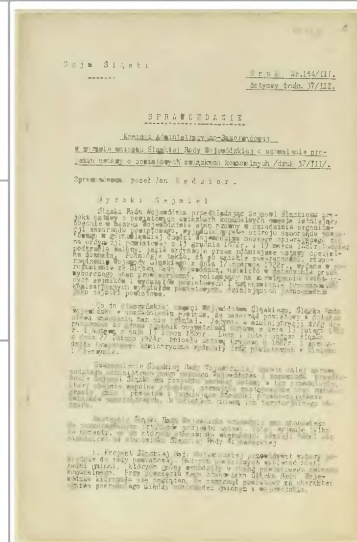
TR 037.044

Data wydania oryginału

1931

Projekt/Sponsor digitalizacji

Dofinansowano ze środków WPR Kultura+

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

**NARODOWY
INSTYTUT
AUDIOWIZUALNY**

KULTURA+

Digitalizacja

S P R A W O Z D A N I E

Komisji Administracyjno-Samorządowej

w sprawie wniosku Śląskiej Rady Wojewódzkiej o uchwalenie projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych /druk 37/III/.

Sprawozdawca: poseł Jan Kędzior.

Wysoki Sejmie!

Śląska Rada Wojewódzka przedkładając Sejmowi Śląskiemu projekt ustawy o powiatowych związkach komunalnych omawia istniejący obecnie w naszym Województwie stan prawny w dziedzinie organizacji samorządu powiatowego, wyjaśnia sprawę ustroju samorządu powiatowego w górnos Śląskiej części Województwa naszego opierającego się na ordynacji powiatowej z 13 grudnia 1872r. i 19 marca 1881r. tudzież podkreśla zmiany, jakie ordynacja przez późniejsze ustawy specjalne doznała. Podniosła także, że po zmianie suwerenności, rozporządzenie Wojewody Śląskiego z dnia 17. czerwca 1922r., wydane w porozumieniu ze Śląską Radą Wojewódzką, ustaliło w dziedzinie prawa wyborczego stan prowizoryczny, polegający na rozwiązaniu istniejących sejmików i wydziałów powiatowych i ustanowienie tymczasowych komisarycznych wydziałów powiatowych, działających jednocześnie jako sejmiki powiatowe.

Co do cieszyńskiej części Województwa Śląskiego, Śląska Rada Wojewódzka w uzasadnieniu powiada, że samorząd powiatowy w ścisłym słowa znaczeniu tam nie istniał. Jedynie w administracji dróg dopuszczono do głosu czynnik obywatelski ustawą z dnia 13 lutego 1881r. i ustawą z dnia 13 lipca 1889r. Lecz i tutaj ustawa śląska z dnia 27 lutego 1924r. zniósła ustawę krajową z 1887r. i wprowadziła tymczasowe komisaryczne wydziały dróg powiatowych w Bielsku i Cieszynie.

Uzasadnienie Śląskiej Rady Wojewódzkiej omawia dalej sprawę podziału administracyjnego naszego Województwa i zapowiada przedłożenie Sejmowi Śląskiemu projektu osobnej ustawy w tym przedmiocie, który obejmie wspólne przepisy, normujące postępowanie przy zmianie granic gmin i powiatów i regulujące stosunki prawno-majątkowe związków samorządowych, dotkniętych zmianą ich terytorjalnego obszaru.

Następnie Śląska Rada Wojewódzka uzasadnia swe stanowisko do poszczególnych artykułów projektu ustawy. Tutaj wyjąmuje tylko te momenty, co do których stanowisko większości komisji różni się zasadniczo od stanowiska Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

1. Projekt Śląskiej Rady Wojewódzkiej przewidywał wybory pośrednie do rady powiatowej. Radnych powiatowych wybierać mieli radni gminni, których gminy wchodziły w skład powiatowego związku komunalnego. Przy powzięciu tego stanowiska Śląska Rada Wojewódzka kierowała się poglądem, że samorząd powiatowy ma charakter ogniwa pośredniego między samorządem gminnym a wojewódzkim.

Działalność samorządu powiatowego zdaniem Śląskiej Rady Wojewódzkiej ma przede wszystkim uzupełnić działalność samorządu gminnego i sądzi zatem, że na skutek tego charakteru, samorządu powiatowego zainteresowanie szerokich mas tym samorządem jest słabsze od zainteresowania samorządem gminnym i wojewódzkim i wyprowadza wnioski, że zasada wyborów pośrednich do rad powiatowych jest najodpowiedniejszą. Lecz przy rozwiązywaniu problemu pośredności Śląska Rada Wojewódzka natrafiła także na trudności i sama przyznaje, że zasada równości musi przy tym systemie wyborów doznać pewnego uszczerbku, ponieważ ilość członków rad gminnych nie jest w górnośląskiej części Województwa Śląskiego dostosowana w sposób należyty do wielkości gmin pod względem zaludnienia.

Zdarza się, że gminy wielkie posiadają ilość członków rady gminnej równą ilości radnych gminnych w gminach małych. Ażeby zbliżyć się do zasady równości projekt ustawy pozostawia ustalenie okręgów wyborczych w powiecie statutowi miejscowemu przez co reprezentacje powiatowe będą mogły uwzględnić stosunki lokalne, łącząc w osobne okręgi wyborcze gminy małe, w osobne zaś gminy większe co do liczby ludności.

2. Projekt Śląskiej Rady Wojewódzkiej przewidywał, że przewodniczącym rady powiatowej jest starosta, czyli Śląska Rada Wojewódzka, przyjęła bez żadnych uwag zasady dawniejszej niemieckiej ordynacji powiatowej.

3. W artykule 29 projektu ustawy powiedziano, że w razie przeszkody w osobie starosty zastępuje go w urzędzie przewodniczącego wydziału powiatowego urzędujący zastępca starosty. Śląska Rada Wojewódzka nie objaśnia swego stanowiska w tym względzie, choć przepis taki wprowadza nowość w dotychczas obowiązującym ustawodawstwie. Według § 75 w górnośląskiej części obowiązującej jeszcze ordynacji powiatowej, starostę, jako urzędnika państwowego, zastępowali deputowani, którzy w liczbie dwóch wybierani byli przez radę powiatową i na ten urząd przez Wojewodę zatwierdzani. W przypadku krótszej przeszkody w osobie starosty zastępować mógł starostę także sekretarz powiatowy.

Deputowani wymienieni pełnili także zastępstwo przewodniczącego wydziału powiatowego, jak to § 136 wspomnianej ordynacji powiatowej stanowi; nie mógł go jednakże nawet w okresie krótkiej nieobecności zastępować urzędnik państwowy jakim jest sekretarz powiatowy. Jeżeli więc zaszedł wypadek, że deputowani nie mogli zastępować przewodniczącego Wydziału, to według § 136 wspomnianej ordynacji zastępował przewodniczącego wydziału powiatowego przez wydział powiatowy wybrany na to stanowisko członek tegoż wydziału. Z ducha dotychczas obowiązującej ordynacji powiatowej wypływa wniosek, że nawet starostę jako kierownika w administracji państwowej w powiecie zastępować mógł czynnik obywatelski /deputowany/ ale przewodniczącego organu wykonawczego samorządu powiatowego nie mógł zastępować urzędnik państwowy /sekretarz/ lecz tylko czynnik obywatelski /deputowany lub członek wydziału/.

4. W razie rozwiązania rady powiatowej artykuł 61 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej przewidywał powołanie komisarycznych wydziałów powiatowych, pełniących do dnia ukonstytuowania się nowowybranej rady jednocześnie funkcje rady powiatowej.

W dniu 28 kwietnia br. Komisja wysłuchiwała referatów PP. Posłów B r o n c l a i K o j a i przystąpiła do generalnej dyskusji, w toku której poszczególne zespoły poselskie zajęły stanowisko do projektu ustawy. Przedstawiciele N.C.H.Z.P. nieomal bez zastrzeżeń wypowiedzieli się za projektem Śląskiej Rady Wojewódzkiej. Przedstawiciele Zespołu Posłów CH.D. i N.P.R. podnieśli, że programową ich zasadą są wybory bezpośrednie, jednakże w kwestji wyborów do rady powiatowej gotowi są odstąpić od tej zasady i zgodzić się na wybory pośrednie, mając na uwadze dużą liczbę wyborów bezpośrednich na Śląsku jak wybory do Senatu, Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Sejmu Śląskiego i rad gminnych. Zgłosili jednakże wtym

względnie poprawki, zdążające do usunięcia okręgów wyborczych, których utworzenie natrafić musiało na poważne trudności i kwestję tę pragnęli rozwiązać w ten sposób, by radni gminni byli elektorami całego powiatu, nie okręgów czy gmin. Ponadto przepisy wyborcze pragnęli rozszerzyć, aby zabezpieczyć nawet przy tej małej liczbie wyborców czystość i tajność wyborów. Domagali się także, by terminologję "rada powiatowa" zmieniono na "Sejmik powiatowy", ponieważ nazwa ta zdaniem ich ma w Polsce swoje historyczne uzasadnienie, a na Śląsku oddawna jest przyjęta.

Zapowiedzieli również poprawkę, że zastępcą przewodniczącego wydziału powiatowego ma być członek wydziału, nie zastępcą starosty, którego to stanowiska ustawodawstwo dotychczasowe wcale nie zna, a utworzenie go niepotrzebne za sobą pociągnie wydatki.

Godząc się na zasadę, że zająć może potrzeba rozwiązania rady powiatowej, to jednak przedstawiciele CH.D. i N.P.R. sprzeciwili się jednoczesnemu złożeniu z urzędu członków wydziału powiatowego i wywodzili, że wybór członków wydziału powiatowego wymaga zatwierdzenia Wojewody Śląskiego i może nie uzyskać tego zatwierdzenia, że członek wydziału podlega przepisom dyscyplinarnym jak urzędnicy państwowi i że z tych względów jak też przez wzgląd na ciągłość administracji samorządowej powiatu należy, w razie rozwiązania rady powiatowej, członków wydziału powiatowego na urzędach ich utrzymać i nadto wydziałowi temu powierzyć aż do wyboru nowej rady sprawowanie funkcji rady powiatowej.

Przedstawiciele Klubu Niemieckiego zgłosili wniosek, by wybory do rady powiatowej odbywały się systemem wyborów tajnych i bezpośrednich. Domagali się również, by rada powiatowa wybierała przewodniczącego z pośród swego grona i by rozwiązanie rady powiatowej nie miało wpływu na okres urzędowania członków wydziału powiatowego.

Przedstawiciel Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego bronił projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej a w formie kategorycznej sprzeciwiał się powierzeniu funkcji zastępcy przewodniczącego wydziału powiatowego pochodzącemu z wyboru członkowi tegoż wydziału.

Na życzenie referentów dalszą dyskusję odroczone, aby im umożliwić opracowanie danych odpowiednio do wysuniętych przez poszczególne ugrupowania poselskie dezyderatów.

W dniu 29 maja 1931r. Komisja przystąpiła do dalszej dyskusji. P. poseł Koj w swoim referacie wypowiedział pomiędzy innymi opinię, że przed przystąpieniem do czytania projektu ustawy zalecałoby się zastanowić nad tem, czy nie byłoby rzeczą celową unormować wszystkie ustawy samorządowe /ordynację powiatową miejską i wiejską/ w jednej ustawie samorządowej, jak to usiłuje uczynić Dr. Windakiewicz w tygodniku "Samorząd". Podobne unormowania zdaniem p. posła Koj miałyby tę dobrą stronę, że danoby samorządowcom do ręki jedną ustawę w zwiezłej formie. Niektóre postanowienia w ordynacji powiatowej, miejskiej czy wiejskiej są identyczne i przez wydanie jednej ustawy samorządowej unikłoby się powtarzania postanowień i niejednolitości jak to naprzykład ma miejsce obecnie na Śląsku, gdzie cenzus wieku do nabycia prawa wyborczego jest różny. P. Poseł Koj nadmienił dalej, że uchwalenie jednej ustawy samorządowej wymaga jednakże dłuższego czasu do przygotowania i dłuższego studjum. Pod uwagę należałoby wziąć także i okoliczność, że Rząd Centralny przygotowuje projekt małej ustawy samorządowej. Ostateczne unormowanie ustaw samorządowych uzależnione jest według p. posła Koj od uchwalenia nowej konstytucji.

Opinia P. Posła Koj wywołała ożywioną dyskusję. Przedstawi-

ciel Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego oświadczył, że opracowanie takiego jednolitego projektu ustawy jest możliwe i iż projekt taki w ciągu coś czterech miesięcy może być Sejmowi Śląskiemu przedłożony. Oświadczenia te wniósł nowy moment w pracy Komisji i na skutek tych oświadczeń Komisja obrady swoje odroczyła.

W międzyczasie odbył się w Katowicach - Wojewódzki Zjazd Powiatów i to w dniu 7 czerwca 1931r., w którym członkowie Komisji Administracyjno-Samorządowej w charakterze gości brali udział. Na Zjeździe tym Naczelnik Wydziału Samorządowego P.Dr.Dworzański omówił szczegółowo projekt ustawy o powiatowych związkach komunalnych i w końcu wspomniał o tem, że przy obradach Komisji Sejmu Śląskiego nad tym projektem wyłoniła się koncepcja uregulowania ustawy o dawstwa samorządu powiatowego nie drogą osobnej ustawy, ale drogą ustawy ogólnej o samorządzie komunalnym w naszym Województwie. W dyskusji jako pierwszy zabrał głos przewodniczący Zarządu Związku Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej p.Dr.Jaroszyński i podkreślił, że reforma ustroju samorządu powiatowego w Województwie Śląskiem może mieć charakter tylko tymczasowy i podniósł, że należy unikać odbiegania od obecnego stanu rzeczy.

Gdy następnie Komisja zebrała się w dniu 19.czerwca br., musiała naprzód zdecydować, czy pragnie kontynuować swoje obrady nad projektem Śląskiej Rady Wojewódzkiej, czy też czekać na przedłożenie nowego projektu ustawy po myśli koncepcji p.Posła Koja. Po omówieniu sprawy Komisja przeszła do przekonania, że domaganie się opracowania wyczerpującego sprawę samorządu projektu odwlec by musiało na długi czas powołanie do życia samorządu powiatowego w naszym Województwie.

W szeregu następnych posiedzeń Komisja załatwiła projekt ustawy wprowadzając do niego zmiany, które następnie wymienię, odraczając rozpatrywanie przepisów artykułów 8 - 21 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej, które zawierały przepisy o sposobie wyboru radnych powiatowych, co do której to materji Zespół Posłów Ch.D. i N.P.R. zapowiedział zgłoszenie poprawek. Przed ukończeniem prac nad projektem o powiatowych związkach komunalnych wpłynął do Komisji wniosek Zespołu Posłów CH.D. i N.P.R. o uchwalenie jednolitej ordynacji wyborczej tak do rad powiatowych jak też i gminnych. Komisja na skutek tego wniosku postanowiła wyłączyć z ustawy o powiatowych związkach komunalnych przepisy, normujące sposób wyboru członków rad powiatowych i wypowiedziała się w zasadzie za przyjęciem zgłoszonego przez CH.D. i N.P.R. projektu ustawy.

Poprzednio wymienione zagadnienia do projektu ustawy o powiatowych związkach komunalnych załatwiono w sposób następujący:

1/ Poprawka Ch.D. i N.P.R. domagająca się zmiany terminologii "rada powiatowa" na "sejmik powiatowy" nie uzyskała większości w Komisji.

2/ Większość Komisji wypowiedziała się za wyborem prezesa rady powiatowej z pośród jej groha. Odnosna poprawka znalazła swój wyraz w artykule 10 w zmodyfikowanym przez Komisję projekcie ustawy. Przy przyjęciu tej poprawki większość Komisji pragnęła uwzględnić w większej mierze czynnik obywatelski.

3/ Większością przyjęto poprawkę, że w razie przeszkody w osobie przewodniczącego wydziału powiatowego zastępuje go najstarszy wiekiem członek tegoż wydziału. /Art.16 według wniosku Komisji/ Także przy powzięciu tej uchwały wzgląd na podniesienie znaczenia czynnika obywatelskiego odegrał poważną rolę. Nad wnioskiem tym dyskutowano kilkakrotnie, poproszono nawet na posiedzenie Marszałka Sejmu Pana Wolnego w roli eksperta. Przedstawiciel Urzędu Wojewódzkiego uchwałę Komisji tłumaczył jako konflikt konstytucyjny i zgłosił następujące oświadczenie:

"Jeżeli chodzi o artykuł 16 ustawy o powiatowych związkach komunalnych, to powtarzam swoje zastrzeżenia z poprzednich posiedzeń, a mianowicie, że przepis ustępu 2 artykułu 16 projektu ustawy w brzmieniu uchwalonem przez większość Komisji, pozostaje w kolizji z art. 67 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Poza tem nadmieniam, że Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w swoim czasie wyraziło zapatrywanie, że projekty ustaw dotyczące ustroju związków samorządowych pierwszego i drugiego stopnia, t. zn. gmin i powiatów, należy traktować jako zagadnienie ustroju wewnętrznego Województwa Śląskiego. W związku z tem projekty te mogą przychodzić do skutku w trybie ustalonym przez statut organiczny Województwa Śląskiego dla ustaw o wewnętrznym ustroju tegoż Województwa, to znaczy w trybie art. 15. statutu organicznego. Zapatrywania tego Ministerstwo Spraw Wewnętrznych przez pisemną enuncjację do tej pory nie porzuciło.

Z uwagi na to zachodzi niebezpieczeństwo, że projekt ustawy nie uzyska zatwierdzenia Prezydenta Rzeczypospolitej, jeżeli Ministerstwo podzieli to zapatrywanie, iż w mowie będący przepis koliduje z ustawą konstytucyjną."

Artykuł 67 Konstytucji Rzeczypospolitej, na który powołał się Naczelnik p. Dr. Dworżański brzmi:

"Prawo stanowienia w sprawach, należących do zakresu działania samorządu, przysługuje radom obieralnym. Czynności wykonawcze samorządu wojewódzkiego i powiatowego należą do organów, utworzonych na zasadzie zespolenia kolegów, obieranych przez ciała reprezentacyjne, z przedstawicielami państwowych władz administracyjnych i pod ich przewodnictwem".

Wnioskodawcy wywodzili, że wymieniony przepis Konstytucji nie może ograniczać postanowień artykułu 4 liczba 2 statutu organicznego, który mówi, że "ustawodawstwo śląskich władz administracyjnych i o samorządzie powiatowym i gminnym tudzież podział administracyjny Śląska jest zastrzeżone dla ustawodawstwa Sejmu Śląskiego. Przypuszczać z całą pewnością należy, że Sejm Rzeczypospolitej odstąpił niektóre z uprawnień swoich Sejmowi Śląskiemu i wcale nie miał zamiaru okrojenia praw Województwa Śląskiego, nadanych mu w statucie organicznym nazwanym uroczystie ustawą konstytucyjną. Według wnioskodawców mylnem jest także twierdzenie, że Konstytucja Rzeczypospolitej jako ustawa późniejsza zniosła lub ograniczyła niektóre przepisy statutu organicznego.

Poza tem wnioskodawcy wywodzili, że wniesiona przez nich poprawka w niczem nie narusza postanowień konstytucji Rzeczypospolitej. Przewodnictwo w wydziale powiatowym Komisja pragnie nadać staroście, więc przedstawicielowi państwowej władzy administracyjnej tak jak to przepis konstytucji postanawia. Większość Komisji nie podzieliła także zapatrywania przedstawiciela Urzędu Wojewódzkiego, że ustawy o samorządzie powiatowym muszą być podpisane przez Prezydenta Rzeczypospolitej i stwierdziła, że według nieulegającego wątpliwościom przepisu statutu organicznego, tylko ustawa o wewnętrznym ustroju ma być podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej.

4/ Komisja przyjęła poprawkę, by z chwilą rozwiązania rady powiatowej istniejącej w tym momencie wydział powiatowy nie dzielił losu rady, lecz by istniał dalej, i spełniał ponadto funkcje rady powiatowej.

Do Komisji wpłynęła także petycja miasta Bielska, zawierająca prośbę o utrzymaniu nadanej temu miastu w roku 1869 autonomji i o uznanie tej gminy jako samoistnego powiatu miejskiego. Większość Komisji przychyliła się do tej prośby i przyjęła w projekcie ustawy odpowiednią poprawkę. Miasto Bielsko ma blisko 25 000 mieszkańców więc tyle, ile w górnośląskiej części potrzeba, by miasto o tej liczbie mieszkańców mogło czynić starania o wydzielenie go z obrębu powiatu. Mimo tego faktu Komisja przy powzięciu swej uchwały nie kiero-

wała się jedynie miarą liczby mieszkańców, bo liczba mieszkańców, jako kryterjum czysto mechaniczne, nie może sama przesądzać potrzeby oraz celowości wyłączenia miasta z powiatu. Miasto Bielsko; wybitnie uprzemysłowione, zdaniem większości Komisji zasługuje na to, by było powiatem miejskim.

Ustaliwszy te wytyczne Komisja uchwaliła ostateczną brzmienie projektu ustawy wprowadzając do niej jeszcze poprawki pomniejszej wagi, których zestawienie do sprawozdania dołączam, a które unieszczone są ponadto w projekcie Komisji.

Przedstawiciele N.CH.Z.P. sprzeciwili się poprawkom większości Komisji i zgłaszali wnioski mniejszości. Wnioski te w sprawozdaniu również zamieszczam.

W imieniu Komisji Administracyjno-Samorządowej wnoszę:
Wysoki Sejm raczy uchwalić ustawę o Powiatowych Związkach Komunalnych.

Katowice, dnia 10. listopada 1931r.

Przewodniczący i Sprawozdawca Komisji:

/-/ Jan Kędzior

U S T A W A

z dnia .....1911 roku

o powiatowych związkach komunalnych w Województwie
Śląskiem.

Rozdział I.

O obszarze, o członkach, o zakresie działania i o
organach ustrojowych powiatowego związku komunal-
nego.

Art.1.

Każdy powiat jest jednostką samorządu terytorjalnego /powszechnego/.
Samorząd ten sprawuje w powiecie powiatowy związek komunalny, który jest
korporacją terytorjalną i osobą prawną.

Art.2.

1. Obszar poszczególnych powiatów, postępowanie przy zmianie ich
granic oraz przy tworzeniu osobnych powiatów miejskich określa ustawa
o podziale administracyjnym Województwa Śląskiego.

2. Zmiana granic powiatu pociąga ze sobą jednocześnie zmianę
obszeru danego powiatowego związku komunalnego.

Art.3.

Członkami powiatowego związku komunalnego są członkowie tych
miast i gmin wiejskich, których obszar wchodzi w skład danego powiatu.

Art.4.

1. Zakres działania powiatowego związku komunalnego obejmuje
sprawy samorządowe i sprawy poruczone.

2. Sprawami samorządowymi są te sprawy administracji publicznej,
które przez ustawy przekazane są powiatowym związkom komunalnym do
samodzielnego normowania i załatwiania we własnym imieniu oraz te
sprawy, niezastrzeżone przez ustawy innym władzom i instytucjom pu-
blicznym, których normowanie i załatwianie powiatowe związki komunal-
ne przejmą na siebie dobrowolnie.

3. Do spraw poruczonych należą te sprawy, które powiatowe związki
komunalne lub ich organa załatwiają z mocy ustawy jako organa wykonaw-
cze Państwa lub Województwa Śląskiego jako związku samorządu powszech-
nego.

Art.5.

1. Organami powiatowego związku komunalnego są rada powiatowa
i wydział powiatowy.

2. W miastach Katowice, Bielsko i Królewska Huta stanowiących
osobne powiaty miejskie, zadania należące do powiatowych związków
komunalnych, spełniają przedstawicielstwa tych miast stosownie do
przepisów obowiązujących w tej mierze osobnych ustaw.

Rozdział II.

O Radzie powiatowej.

Art.6.

1. Rada powiatowa jest ciałem reprezentacyjnym ogółu członków powiatowego związku komunalnego.

2. Liczba członków rad powiatowych /radnych powiatowych/ wynosi:

a/ w powiatach o ludności nieprzekraczającej 50.000 mieszkańców - 24 radnych powiatowych,

b/ w powiatach o ludności powyżej 50.000 do 100.000 mieszkańców - 30 radnych powiatowych,

c/ w powiatach o ludności powyżej 100.000 do 150.000 mieszkańców - 36 radnych powiatowych oraz

d/ w powiatach o ludności powyżej 150.000 mieszkańców - 42 radnych powiatowych.

3. Liczbę ludności w powiecie przyjmuje się zgodnie z wynikami ostatniego powszechnego spisu ludności.

Art.7.

Sposób wyboru członków rad powiatowych określi osobna ustawa w sprawie ordynacji wyborczej do rad powiatowych i gminnych w Województwie Śląskiem.

Art.8.

1. Mandat radnego powiatowego jest urzędem niepłatnym. Radni powiatowi mają jednak prawo do zwrotu kosztów podróży, do diet dziennych i do zwrotu rzeczywistych wydatków w razie delegowania ich w interesie powiatowego związku komunalnego. Prawo to ureguje statut powiatowy.

2. Każdy członek powiatowego związku : jest obowiązany przyjmując wybór na radnego powiatowego. Odmówić przyjęcia wyboru lub złożyć mandat może tylko w wypadkach, określonych ustawą w sprawie ordynacji wyborczej do rad powiatowych i gminnych.

Art.9.

1. Radni powiatowi składają przed objęciem swych czynności do rąk przewodniczącego wydziału powiatowego przyrzeczenie według następującego brzmienia:

"Przyrzekam uroczyście, że obowiązki radnego powiatowego będę pełnił sumiennie i uczciwie, kierując się interesem powiatowego związku komunalnego i dobrem Rzeczypospolitej Polskiej".

2. Złożenie przyrzeczenia stwierdza się przez podpisanie odpowiedniego protokołu.

3. Po złożeniu przyrzeczenia wydaje przewodniczący wydziału powiatowego wybranym radnym powiatowym dowody, stwierdzające ich charakter członków rady powiatowej.

Art.10.

1. Pierwsze konstytuujące posiedzenie rady powiatowej zwołuje starosta, jako przewodniczący wydziału powiatowego w ciągu 3 tygodni po przeprowadzeniu wyboru radnych powiatowych ze porołą wzywań, które muszą być doręczone radnym powiatowym conajmniej na 3 dni przed terminem posiedzenie.

2. Po złożeniu przyrzeczenia przez radnych powiatowych, o ile to nie nastąpiło przed posiedzeniem, przystępuje rada powiatowa do wyboru z pośród swego grona 5 członków prezydium rady powiatowej, składającego się z przewodniczącego, jego zastępcy i 3 sekretarzy. Członków prezydium rady powiatowej wybiera się na okres jednego roku w głosowaniu tajnym. Przewodniczącego i jego zastępcę wybiera rada powiatowa zwykłą większością głosów, pozostałych 3 członków prezydium wybiera się sposobem stosunkowym. Jeżeli niema sprzeciwu, wybór na odpowiedni wniosek w tej sprawie może się odbyć przez akklamację.

Art. 11.

1. Posiedzenie rady powiatowej zwołuje przewodniczący tejże lub urzędujący jego zastępca w miarę potrzeby w porozumieniu z starostą jako przewodniczącym wydziału powiatowego.

2. Przewodniczący jest obowiązany w ciągu miesiąca uczynić zadość żądaniu wydziału powiatowego lub co najmniej $\frac{1}{3}$ części ustawowej liczby radnych powiatowych, o zwołanie posiedzenia rady powiatowej, jeżeli żądanie to doręczona mu będzie na piśmie przy określaniu spraw, które powinny być umieszczone na porządku obrad.

3. Radni powiatowi otrzymać powinni zawiadomienie o zwołaniu posiedzenia wraz z porządkiem obrad, ustalonym przez przewodniczącego. Statut powiatowy, zawierający regulamin czynności rady powiatowej, określi warunki, pod którymi sprawy, nieobjęte porządkiem obrad, ustalonym przez przewodniczącego, mogą być przedmiotem obrad i uchwał rady.

4. Posiedzenia rady powiatowej są publiczne. Na wniosek starosty lub co najmniej 5 radnych powiatowych może rada powiatowa uchwalić tajność obrad. Rozprawy nad preliminarzem budżetowym powiatowego związku komunalnego muszą być jawne.

5. Członkowie wydziału powiatowego oraz przedstawiciele władzy nadzorczej uczestniczą z urzędu w obradach i mają prawo przemawiania poza kolejną zapisanych do głosu mówców celem udzielenia wyjaśnień lub złożenia oświadczeń.

6. Przewodniczący otwiera i zamyka obrady, kieruje nimi i przestrzega porządku na posiedzeniu.

7. O każdym posiedzeniu rady powiatowej powinien przewodniczący rady powiatowej zawiadomić Wojewodę Śląskiego i wydział powiatowy z podaniem porządku obrad.

Art. 12.

1. Do powzięcia ważnych uchwał rady powiatowej niezbędna jest obecność co najmniej połowy ustawowej liczby radnych powiatowych.

2. Z wyjątkiem uchwał, dotyczących ustalenia preliminarza budżetowego, zaciągnięcia pożyczki długoterminowej tj. spłacalnej w dłuższym okresie czasu niż jeden rok oraz sprzedaży nieruchomości majątku powiatowego, wystarczającą do powzięcia ważnych uchwał rady powiatowej jest obecność $\frac{1}{3}$ części ustawowej liczby radnych powiatowych, jeżeli pierwsze posiedzenie rady, zwołane dla załatwienia tych spraw, do skutku nie doszło z powodu braku kompletu, określonego w ustępie 1.

Art. 13.

1. Uchwały rady powiatowej zapadają zwykłą większością głosów oddanych, bez uwzględnienia wstrzymujących się od głosowania i głosów nieważnych. W razie równości głosów uważa się wniosek za odrzucony. W razie równości głosów przy wyborach rozstrzyga los.

2. Głosowanie jest jawne na żądanie jednej trzeciej części obecnych radnych powiatowych musi być zarządzone głosowanie tajne albo imienne. Głosowanie przy wyborach jest tajne, o ile wybory w przypadkach, wymienionych w niniejszej ustawie, wobec braku sprzeciwu na zgłoszony w tej mierze wniosek nie odbywają się przez akklamację.

Art.14.

Radny powiatowy nie może brać udziału w obradach i głosowaniu nad takimi sprawami, które dotyczą go osobiście albo dotyczą interesów jego małżonki, jego krewnych lub powinowatych do trzeciego stopnia włącznie. O tam, czy takie okoliczności zachodzą, rozstrzyga w razie wątpliwości rada powiatowa ostatecznie.

Art.15.

1. W przypadkach szczególnej potrzeby może rada powiatowa wybrać komisję dla rozpatrzenia poszczególnych spraw i przygotowanie uchwał rady.

2. Z każdego posiedzenia rady powiatowej, będzie spisany protokół, który podpisują przewodniczący oraz 2 członków prezydium albo 2 innych radnych powiatowych, obecnych na posiedzeniu. Protokół powinien być sporządzony najpóźniej do 8 dni po odbyciu posiedzenia.

3. Uchwały rady powiatowej będą w pełnym tekście przytoczone w treści protokołu, albo będą stanowić jego załączniki. W tym przypadku powinny być podpisane w ten sam sposób jak protokół.

4. W powiatowym dzienniku urzędowym należy ogłaszać uchwały rady powiatowej, których publikowanie wymagają przepisy lub których publikację zarządzi rada powiatowa albo wydział powiatowy, o ile uchwała nie zapadła na posiedzeniu tajnem. Przewodniczący jest obowiązany odpis protokołu obrad rady powiatowej przesłać niezwłocznie Wojewodzie Śląskiemu.

5. W powiatach, w których osobny powiatowy dziennik urzędowy nie jest wydawany, ogłoszenia, przepisane w niniejszej ustawie, należy umieszczać w gazecie urzędowej Województwa Śląskiego.

6. Szczegółowe przepisy o sposobie wyboru prezydium rady powiatowej, o sposobie zwoływania posiedzeń i regulaminie obrad, o władzy porządkowej, przewodniczącego na posiedzeniach i o jego prawie nakładania na radnych powiatowych, nie stosujących się do jego zarządzeń porządkowych, kar porządkowych, o czynnościach komisji i o innych sprawach, dotyczących czynności rady, wydane będą w drodze statutu powiatowego, zawierającego regulamin czynności rady powiatowej.

7. Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do wydania w drodze rozporządzenia wzoru statutu powiatowego, zawierającego regulamin czynności rady powiatowej.

Rozdział III.

O wydziale powiatowym.

Art.16.

1. Wydział powiatowy składa się ze starosty jako przewodniczącego oraz z 6 członków.

2. W razie przeszkody w osobie starosty zastępuje go w urzędzie przewodniczącego wydziału powiatowego najstarszy wiekiem członek tegoż wydziału.

Art. 17.

1. Członków wydziału powiatowego wybiera rada powiatowa w głosowaniu tajnym sposobem wyborów stosunkowych.

2. Prawo wybieralności do wydziału powiatowego ma każdy członek powiatowego związku komunalnego, posiadający prawo wybieralności do rady powiatowej.

3. Nie można jednocześnie sprawować mandatów radnego powiatowego i członka wydziału powiatowego z wyboru. Przypisu tego nie stosuje się w razie wyboru na radnego powiatowego osoby, będącej członkiem ustępującego wydziału powiatowego, stoli tylko na czas przejściowy do czasu ukonstytuowania się nowowybranego wydziału powiatowego. Jeżeli w terminie posiedzenia konstytuującego nowowybranego wydziału powiatowego wybrany nie oświadczy, który wybór przyjmuje, uważa się to za zrzeczenie się urzędu członka wydziału powiatowego.

4. Wybory członków wydziału powiatowego powinny być przeprowadzone bezpośrednio po wyborze prezydium rady powiatowej na posiedzeniu konstytuującym.

Art. 18.

1. Okres urzędowania członków wydziału powiatowego trwa tak długo, jak długo spełnia swe czynności rada powiatowa, która ich wybrała. Okres ten trwa jednak w każdym razie do dnia ukonstytuowania się nowowybranego wydziału.

2. Do członków wydziału powiatowego mają zastosowanie przepisy art. 8.

Art. 19.

1. Członków wydziału powiatowego zatwierdza w ich urzędach Wojewoda Śląski.

2. Wojewoda Śląski może za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej odmówić zatwierdzenia wybranego kandydata.

3. Decyzje w sprawie zatwierdzenia członków wydziału powiatowego powinny być doręczone przewodniczącemu wydziału powiatowego w ciągu 5 tygodni, licząc od dnia wyborów. Od daty tych nie służy żaden środek odwoławczy.

4. Konstytuujące posiedzenie nowowybranego wydziału powiatowego powinno być zwołane po zatwierdzeniu co najmniej 4 członków wydziału powiatowego.

Art. 20.

1. Członkowie wydziału powiatowego składają przed objęciem urzędowania do rąk przewodniczącego przysięgę służbową według rot, ustalonej dla urzędników państwowych.

2. Przepis ustępu 2 art. 9 ma analogiczne zastosowanie.

Art. 21.

Członkowie wydziału powiatowego ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną z tytułu naruszenia swych obowiązków służbowych oraz z tytułu naruszenia przez zachowanie się w służbie lub poza służbą, godności lub zaufania, jakie związane są z piastowanym urzędem, według przepisów o odpowiedzialności dyscyplinarnej burmistrzów miast.

./.

Art.22.

1. Urząd członka wydziału powiatowego traci się:

- a/ wskutek zrzeczenia się, stosownie do przepisów ustawy w sprawie ordynacji wyborczej do rad powiatowych i gminnych;
- b/ wskutek odmówienia złożenia przysięgi służbowej /art.20/;
- c/ wskutek utraty prawa wybieralności;
- d/ wskutek orzeczenia dyscyplinarnego.

2. O utracie urzędu orzeka w przypadkach, wymienionych w ustępie 1 pod lit. a, b i c wydział powiatowy.

Art.23.

W razie zawieszenia członka wydziału powiatowego w jego czynnościach urzędowych w związku z wszczęciem przeciwko niemu postępowaniem dyscyplinarnym /art.21/ oraz w razie innej przeszkody, uniemożliwiającej członkowi wydziału powiatowego pełnienie obowiązków służbowych, a trwających dłużej niż 6 tygodni, należy na czas trwania przeszkody powołać zastępcę z tej samej listy kandydatów według kolejności umieszczenia poszczególnych osób na liście /zastępstwo czasowe/. Do zastępcy, powołanego do czasowego zastępstwa, odnoszą się wszystkie przepisy, dotyczące członków wydziału powiatowego.

Art.24.

1. Wydział powiatowy załatwia sprawy, należące do jego zakresu działania, w obradach kolegialnych, na posiedzeniach niepublicznych.

2. Do powzięcia ważnej uchwały niezbędną jest obecność co najmniej połowy ustawowej liczby członków wydziału powiatowego oprócz przewodniczącego. Głosowanie jest jawne. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów oddanych.

3. Szczegółowe przepisy o załatwieniu spraw przez wydział powiatowy mogą być wydane w drodze statutu powiatowego, zawierającego regulamin czynności wydziału powiatowego. Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do wydania w drodze rozporządzenia wzoru statutu powiatowego, zawierającego regulamin czynności wydziału powiatowego.

Art.25.

1. Przepis art.14 ma odpowiednie zastosowanie z tą zmianą, że o istnieniu lub nieistnieniu przeszkody, wyłączającej członka wydziału powiatowego od obrad i głosowania, decyduje ostatecznie wydział powiatowy.

2. Jeżeli wskutek okoliczności, przewidzianych w poprzednim ustępie, wydział powiatowy nie byłby zdolny do powzięcia ważnej uchwały, wówczas uchwała w danej sprawie:

- a/ rada powiatowa, jeżeli sprawa ta należy do spraw samorządowych /art.4/ oraz
- b/ wydział powiatowy innego powiatowego związku komunalnego, wyznaczony przez Wojewodę, jeżeli dana sprawa należy do spraw poruczonych.

Art.26.

Posiedzenia wydziału powiatowego zwołuje przewodniczący wydziału powiatowego w miarę potrzeby, obowiązany zaś jest je zwołać na żądanie 3 członków wydziału w ciągu 2 tygodni.

Art. 27.

1. Wydział powiatowy może zawiesić wykonanie uchwały rady powiatowej, która zdaniem wydziału sprzeciwia się ustawom albo szkodzi interesom publicznym.

2. Uchwałę, zawieszającą wykonanie uchwały rady powiatowej, przedstawić należy wraz z jej uzasadnieniem radzie powiatowej na najbliższym posiedzeniu, która powinno być zwołane najpóźniej w ciągu 4 tygodni po powzięciu przez wydział powiatowy uchwały zawieszającej.

3. Jeżeli zawieszenie uchwały rady powiatowej nastąpiło ze względu na to, że uchwała ta sprzeciwia się ustawom, a na posiedzeniu rady powiatowej, zwołanem stosownie do poprzedniego przepisu, nie dojdzie do uzgodnienia poglądów, wówczas na uchwały wydziału powiatowego służy radzie powiatowej skarga do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w ciągu 2 tygodni. Do wniesienia i popierania skargi imieniem rady powiatowej ustanowi rada powiatowa osobnego pełnomocnika.

4. Jeżeli zawieszenie uchwały rady powiatowej nastąpiło ze względów interesu publicznego, a na zwołanem w tym celu posiedzeniu nie dojdzie do uzgodnienia poglądów /ustęp 2/, wówczas przewodniczący wydziału powiatowego przedstawi niezwłocznie sprawę Śląskiej Radzie Wojewódzkiej do rozstrzygnięcia. Od uchwały Śląskiej Rady Wojewódzkiej nie służy żaden środek odwoławczy. Uchwały Śląskiej Rady Wojewódzkiej, powzięte w powyższych przypadkach, należy doręczyć wydziałowi powiatowemu.

5. Przewodniczącemu wydziału powiatowego służy prawo zawieszenia uchwał wydziału powiatowego z powodów, wymienionych w ustępie 1, w danym razie na zlecenie Wojewody Śląskiego. Do postępowania mają odpowiednie zastosowanie przepisy ustępów 2, 3 i 4 z tą zmianą, że prawo skargi służy wydziałowi powiatowemu, który do wniesienia i popierania skargi ustanowi osobnego pełnomocnika.

Rozdział IV.

O urzędnikach i funkcjonariuszach niższych
powiatowego związku komunalnego.

Art. 28.

1. Stosunki służbowe, obowiązki i prawa urzędników i funkcjonariuszów niższych powiatowych związków komunalnych regulują przepisy ustawowe.

2. W granicach obowiązujących w tej mierze przepisów ustawowych każdy powiatowy związek komunalny jest obowiązany unormować w drodze statutu powiatowego wykaz stanowisk, etat stanowisk stałych oraz obowiązki i prawa swych urzędników i funkcjonariuszów niższych.

Art. 29.

Przewodniczącemu Wydziału powiatowego służy prawo do dodatku służbowego z tytułu czynności w wydziale powiatowym i z tytułu reprezentacji, oraz prawo do diet i zwrotu kosztów podróży z tytułu czynności, spełnianych poza stałym miejscem swego urzędowania. Normy powyższych świadczeń pieniężnych powinny być ustalone w statucie powiatowym.

Rozdział V.

O zakresie działania rady powiatowej i
wydziału powiatowego w sprawach samorządowych.

Art. 30.

1. Powiatowe zwiątki komunalne zarządzają samodzielnie swoim majątkiem w ramach przepisów ustaw oraz rozporządzeń, normujących gospodarkę związków komunalnych.

2. Majątek zakładowy powiatowego związku komunalnego tworzą nieruchomości, ruchomości i wogóło wszelkie wartości, które nie są przeznaczone do zużycia lub do pokrycia bieżących potrzeb.

3. Powiatowe związki komunalne są obowiązane zachować swój majątek zakładowy w stanie o ile możliwości nieuszczerpionym. Pozbycie składowych części tego majątku, a w szczególności gruntów i budynków, może nastąpić w zasadzie pod warunkiem wyrównania uszczerpionych przez to wartości. Na odstąpienie od tej zasady może zezwolić władza nadzorcza.

4. Powiatowe związki komunalne są obowiązane prowadzić księgę inwentarza, która powinna zawierać dokładne zestawienie stanu czynnego i biernego ich majątku.

5. Powiatowe związki komunalne mogą urządzić i prowadzić zakłady użyteczności publicznej oraz przedsiębiorstwa w interesie publicznym.

Art. 31.

1. Dochód z majątku nie być użyty przedewszystkiem na utrzymanie, zarząd i na ulepszenie poszczególnych przedmiotów majątkowych a w szczególności zakładów, przedsiębiorstw i innych urządzeń. Nadwyżka dochodu może być użyta na pokrycie bieżących potrzeb.

2. Powiatowe związki komunalne są uprawnione do ustanawiania i pobierania na pokrycie swych wydatków danin publicznych stosownie do przepisów osobnych ustaw.

3. Powiatowe związki komunalne mogą zaciągnąć długoterminowe pożyczki na cele, które przynoszą trwałą korzyść, a w szczególności na cele inwestycyjne, jeżeli wydatków na te cele nie można pokryć z dochodów zwyczajnych, bez zbytniego obciążenia mieszkańców i wogóło płatników danin komunalnych. Na wyjątek od tych zasad może zezwolić władza nadzorcza. Na pokrycie bieżących potrzeb można zaciągnąć pożyczki krótkoterminowe, mające pokrycie w dochodach zwyczajnych danego roku administracyjnego i spłacalne najpóźniej w ciągu jednego roku.

4. Zarząd fundacji, któremi zarządza powiatowy związek komunalny, powinien być sprawowany według osobnych przepisów, regulujących administrację majątku fundacyjnego, a w szczególności według przepisów statutów fundacji.

Art. 32.

1. Rok administracyjny powiatowych związków komunalnych pokrywa się z rokiem administracyjnym Województwa Śląskiego jako związku samorządowego.

2. Wydział powiatowy układa corocznie preliminarz budżetowy wydatków i dochodów powiatowego związku komunalnego na następny rok administracyjny i przedstawia go radzie powiatowej w takim terminie, by rada powiatowa mogła go rozpatrzyć i uchwalić co najmniej na 3 tygodnie przed początkiem nowego roku administracyjnego.

3. Wszelkie wydatki, które mają być dokonane w przypadkach pilnej potrzeby przez wydziały powiatowe poza uchwalonym budżetem, mają być przedstawiane radzie powiatowej w formie dodatkowego budżetu lub zmiany budżetu.

4. Najpóźniej z końcem 4 miesiąca po upływie danego roku administracyjnego przedstawi wydział powiatowy radzie powiatowej sprawozdanie roczne za ubiegły rok administracyjny, zawierający w szczególności zamknięcie rachunkowe, zestawienie stanu majątkowego, sprawozdanie ze stanu umorzenia długów oraz bilans przedsiębiorstw.

5. Upoważnia się Śląską Radę Wojewódzką do wydawania w drodze rozporządzenia szczegółowych przepisów, normujących system rachunkowości /instrukcje rachunkowo-kasowe/, sposób układania budżetu /instrukcje budżetowe/ i zamknięcia rachunkowego, wykonywanie kontroli

przez organa powiatowego związku komunalnego, udzielanie absolutorjum, sposób rozdawania robót i dostaw oraz sposób prowadzenia zakładów użyteczności publicznej i przedsiębiorstw. Przepisy te uwzględniać powinny powiatowych związków komunalnych regulowania w drodze statutów powiatowych urządzeń powiatowego związku komunalnego.

Art.33.

1. Powiatowe związki komunalne mają prawo wydawania statutów powiatowych, normujących obowiązki i prawa członków powiatowego związku komunalnego i innych osób w stosunku do tegoż związku oraz takie sprawy związku, co do których ustawy przewidują ich statutowe lub wogóle samodzielne uregulowanie.

2. Statuty powiatowe nie mogą sprzeciwiać się ustawom państwowym i śląskim ustawom wojewódzkim oraz rozporządzeniom władz, wydanym na podstawie tych ustaw.

3. Statuty powiatowe mogą zawierać postanowienia, zagrażające za przekroczenie ich przepisów karą grzywny do wysokości 200,-- zł., lub karą aresztu zastępczego do dni 7, jeżeli wymiaru kary osobne przepisy nie regulują odmiennie. Do dochodzenia i karania przekroczeń są właściwe państwowe władze administracji ogólnej. Grzywny wpływają do kasy powiatowego związku komunalnego.

4. Statuty powiatowe podlegają zatwierdzeniu władzy nadzorczej /art.41/.

5. Statuty powiatowe muszą być opublikowane. O ile nie postanowiono inaczej, nabywają one mocy obowiązującej 15 dni po dniu ich ogłoszenia.

Art.34.

1. Rada powiatowa stanowi w drodze uchwał we wszystkich sprawach samorządowych powiatowego związku komunalnego, których ustawa nie zastrzega wydziałowi powiatowemu lub jego przewodniczącemu.

2. W szczególności do zakresu działania rady powiatowej poza sprawami w innych przepisach niniejszej ustawy wymienionymi, należy:

- a/ wydawanie statutów powiatowych,
- b/ dobrowolne podejmowanie się spełnienia zadań administracji samorządowej,
- c/ uchwalanie budżetu powiatowego związku komunalnego,
- d/ ustanawianie danin publicznych stosownie do postanowień ustaw,
- e/ zatwierdzanie rocznego zamknięcia rachunkowego i udzielanie absolutorjum wydziałowi powiatowemu,
- f/ powzięcie uchwał o zaciągnięciu pożyczek i przyjęciu poręk, o pozbyciu i obciążeniu majątku nieruchomego, o przyjęciu darowizn, obciążonych warunkiem oraz o objęciu w zarząd fundacyj,
- g/ tworzenie i znoszenie zakładów użyteczności publicznej oraz ustanawianie zasad zarządzania zakładami i prowadzenia gospodarki przedsiębiorstw,
- h/ ustalanie etatu stanowisk urzędników i funkcjonariuszów niższych powiatowego związku komunalnego,
- i/ wydawanie na wezwanie władz opinii oraz zwracanie się w sprawach potrzeb gospodarczych i kulturalnych powiatowego związku komunalnego do władz państwowych i samorządowych oraz do ciał ustawodawczych.

Art. 35.

Rada powiatowa sprawuje kontrolę nad administracją spraw samorządowych przez komisje wybrane ze swego grona. W szczególności rada powiatowa ma prawo i obowiązek badać, czy jej uchwały są należycie wykonywane, oraz, czy gospodarka wydziału powiatowego jest w granicach uchwał rady powiatowej prawidłową, celową i oszczędną. W tym celu rada powiatowa oraz ustanowione przez nią komisje mogą żądać od wydziału powiatowego przedstawienia wszelkich potrzebnych aktów i dowodów oraz udzielania potrzebnych sprawozdań i wyjaśnień. W razie stwierdzenia uchybień rada powiatowa powinna niezwłocznie uchwalić odpowiednie środki zaradcze.

Art. 36.

1. Wydział powiatowy sprawuje bezpośredni zarząd spraw samorządowych powiatowego związku komunalnego.

2. W szczególności do wydziału powiatowego oprócz spraw, wymienionych w innych przepisach tej ustawy, należy:

- a/ przygotowanie wniosków na posiedzenia rady powiatowej i wykonywanie jej uchwał;
- b/ zarządzanie majątkiem i wykonywanie budżetu powiatowego związku komunalnego;
- c/ prowadzenie bieżącej administracji zakładów i przedsiębiorstw oraz fundacyj i wykonywanie nadzoru nad osobnymi zarządami zakładów, przedsiębiorstw i fundacyj;
- d/ prowadzenie kontroli nad rachunkowością i kasowością związku;
- e/ ustanawianie, przenoszenie w stan spoczynku i zwalnianie urzędników i funkcjonariuszów niższych związku;
- f/ rozstrzyganie o roszczeniach, dotyczących korzystania z publicznych zakładów i urządzeń powiatowego związku komunalnego;
- g/ wszczynanie procesów;
- h/ udzielanie sprawozdań, opinii i wyjaśnień, żądanych przez władze nadzorcze.

Art. 37.

1. Wydział powiatowy reprezentuje powiatowy związek komunalny na zewnątrz. Potoczne sprawy załatwia przewodniczący wydziału powiatowego. O tem, co należy uważać za sprawy potoczne, rozstrzyga w razie wątpliwości wydział powiatowy ostatecznie.

2. Przewodniczący wydziału powiatowego ma prawo i obowiązek załatwiać pod własną odpowiedzialnością sprawy, podlegające uchwale wydziału powiatowego a niecierpiące zwłoki, których załatwienie nie może być bez szkody dla interesów publicznych odłożone do zebrania się wydziału. Sprawy takie powinien przewodniczący przedstawić na najbliższym posiedzeniu wydziałowi powiatowemu. Wydział powiatowy może decyzję przewodniczącego zmienić lub uchylić.

3. Wydział powiatowy może w załatwieniu spraw administracji samorządowej na obszarze danego powiatowego związku komunalnego posługiwać się organami miast i gmin wiejskich.

Art. 38.

1. Oświadczenie woli w imieniu wydziału powiatowego składa jego przewodniczący poza przypadkiem z ustępu 5 art. 27.

załącznik I. do druku Nr. 144/III. str. 11.
dotyczy druku Nr. 37/III.

2. Do ważności dokumentów, których mocą powiatowy związek komunalny zaciąga zobowiązania albo zrzeka się służących mu praw, nie wyłączając pełnomocnictw, upoważniających do dokonania wspomnianych czynności prawnych, wymagane jest podpisanie dokumentu przez przewodniczącego i jednego członka wydziału powiatowego, wyciśnięcie pieczęci urzędowej i wskazanie w osnowie dokumentu na uchwałę rady powiatowej albo wydziału powiatowego, która jest podstawą danej czynności prawnej.

3. Przewodniczący wydziału powiatowego jest przełożonym wszystkich urzędników i funkcjonariuszów powiatowego związku komunalnego, sprawuje nad nimi władzę służbową i wystawia dokumenty, dotyczące ich stosunków służbowych.

Rozdział VI.

O załatwianiu spraw poruczonych.

Art. 39.

1. Powiatowe związki komunalne są obowiązane załatwić sprawy poruczone stosownie do przepisów ustaw i poleceń właściwych władz.

2. Sprawy poruczone załatwiają powiatowe związki komunalne przez organa, wskazane w ustawie. Jeżeli ustawa nie wskazuje wyraźnie innego organu, załatwianie spraw poruczonych należy do wydziału powiatowego.

Przy załatwianiu spraw poruczonych za treść zarządzeń i poleceń, wydanych organom powiatowego związku komunalnego, ponosi odpowiedzialność wyłącznie władza, która je wydała.

Art. 40.

1. Wydatki i świadczenia, połączone z załatwianiem spraw poruczonych, obciążają powiatowy związek komunalny, o ile ustawy nie wskazują innych osób i ciał prawnopublicznych jako zobowiązanych do ponoszenia tych wydatków i świadczeń. Pokrywanie tych wydatków należy do spraw samorządowych.

2. Ustawy, przekazujące powiatowym związkom komunalnym pełną kategorię spraw poruczonych, jeżeli ich załatwianie połączone jest z większymi wydatkami w stosunku do wpływów dochodowych powiatowych związków komunalnych, powinny wskazywać jednocześnie źródła pokrycia tych wydatków.

Rozdział VII.

O wykonywaniu nadzoru państwowego nad powiatowymi związkami komunalnymi.

Art. 41.

Nadzór nad działalnością powiatowych związków komunalnych w zakresie zadań samorządowych sprawuje Śląskie Rada Wojewódzka.

Art. 42.

1. Władza nadzorcza może w każdym czasie badać sposób załatwiania spraw administracyjnych, delegować w tym celu urzędników, żądać przedstawienia wszelkich aktów i udzielenie ustnych wyjaśnień, wogóle przedsięwziąć wszelkie czynności, które w celu wykonania nadzoru uzna za potrzebne.

2. Budżety, uchwały w sprawie dodatkowych preliminarzy dochodów i wydatków oraz sprawozdania roczne powinny być niezwłocznie podawane do wiadomości władzy nadzorczej.

Art.43.

1. Władza nadzorcza może zawiesić wykonanie uchwał rady powiatowej, uchwał i zarządzeń wydziału powiatowego, wydanych w sprawach samorządowych, które:

- a/ sprzeciwiają się ustawom albo
- b/ szkodzą interesowi publicznemu.

Decyzje /uchwały/ władzy nadzorczej powinny być podane do wiadomości odnośnym organom powiatowego związku komunalnego wraz z uzasadnieniem.

2. Na decyzje /uchwały/ władzy nadzorczej, zawieszające wykonanie uchwał i zarządzeń rady powiatowej lub wydziału powiatowego, nie wyłączając zarządzeń przewodniczącego, wydanych w imieniu wydziału powiatowego z powodu ich sprzeczności z ustawą, służy organowi /radzie powiatowej, wydziałowi powiatowemu/, który wydał odnośną uchwałę lub zarządzenie, prawo skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w ciągu 2 tygodni. Skarga nie ma mocy wstrzymującej. Przepis zdania ostatniego ustępu 3 art.27 ma odpowiednie zastosowanie.

3. Władza nadzorcza korzysta z uprawnień, zastrzeżonych jej w niniejszym artykule, w miarę uznania. Niekorzystanie z tych uprawnień nie stwarza podstawy do jakichkolwiek roszczeń, a w szczególności nie może być przedmiotem skargi.

Art.44.

1. Oprócz spraw, w których stosownie do przepisów niniejszej ustawy uchwały rady powiatowej wymagają zatwierdzenia władzy nadzorczej, ulegają zatwierdzeniu tej władzy według jej swobodnego uznania:

- a/ pozbycie lub obciążenie gruntów lub budynków związku;
- b/ zaciąganie pożyczek długoterminowych i udzielanie poręki przez powiatowy związek komunalny;
- c/ zaciąganie innych zobowiązań, które nie wypływają ze stosunków służbowych, uregulowanych ogólnie przepisami, a obciążających świadczeniami na dłuższy niż 5-cio letni okres czasu powiatowy związek komunalny, jeżeli wartość tych świadczeń w stosunku rocznym przekracza kwotę 10.000,-- zł.

2. Uchwały w powyższych sprawach nabywają mocy prawnej, jeżeli zostaną zatwierdzone.

Art.45.

1. Władza nadzorcza może wstawić do budżetu powiatowego związku komunalnego kwoty wydatków, do których ponoszenia powiatowy związek komunalny jest prawnie obowiązany /na podstawie ustawy, prawomocnego wyroku sądowego, prawomocnych decyzji władzy administracyjnej/. Jednocześnie należy wskazać sposób pokrycia oznaczonych wydatków. Zarządzenie to oznacza nakaz uskutecznienia określonych wydatków.

2. Od zarządzenia tego służy powiatowemu związkowi komunalnemu prawo skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w ciągu 2 tygodni. Skarga nie ma mocy wstrzymującej.

Art.46.

1. Nadzór nad działalnością powiatowych związków komunalnych w sprawach poruczonych spełnia Wojewoda Śląski.

2. W wykonywaniu tego nadzoru korzysta Wojewoda Śląski z uprawnień, wymienionych w ustępie 1 art.42.

3. Prawo Wojewody Śląskiego uchylania uchwał i zarządzeń organów powiatowych związków komunalnych normują osobno przepisy.

Art. 47.

1. Wojewoda Śląski może za zgodą Śląskiej Rady Wojewódzkiej rozwiązać radę powiatową.

2. W razie rozwiązania rady powiatowej, wybory do nowej rady muszą być przeprowadzone w ciągu 3 miesięcy.

3. Od zarządzeń, o których mowa w ustępie 1 nie służy żaden środek odwoławczy.

4. Istniejący w chwili rozwiązania rady wydział powiatowy pełni na czas do dnia ukonstytuowania się nowowybranej rady powiatowej jednocześnie funkcje rady powiatowej.

Rozdział VIII.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 48.

Do czasu wydania jednolitej ustawy o ustroju gmin wiejskich względnie jednolitej ustawy o ustroju miejskim w Województwie Śląskiem członkami powiatowego związku komunalnego /art. 3/ są obywatele Państwa Polskiego, posiadający w gminach wiejskich względnie miastach powiatu miejsce zamieszkania.

Art. 49.

Dotychczasowe komisaryczne wydziały powiatowe i wydziały dróg powiatowych będą pełnić funkcje rad wydziałów powiatowych z niniejszej ustawy do czasu ukonstytuowania się tych organów, wybranych na podstawie tej ustawy.

Art. 50.

Majątek, prawa i obowiązki powiatowych związków komunalnych powiatów katowickiego, lublinieckiego, pszczyńskiego, rybnickiego, świętochłowickiego i tarnogórskiego oraz wydziałów dróg powiatowych w Bielsku i w Cieszyńsku przechodzą z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy na powiatowe związki komunalne odpowiednich powiatów.

Art. 51.

Do czasu wprowadzenia na obszarze powiatów bielskiego i cieszyńskiego sądów administracyjnych, podporządkowanych w toku instancji Najwyższemu Trybunałowi Administracyjnemu, środek odwoławczy skargi, przewidziany w poszczególnych przepisach niniejszej ustawy na obszarze wymienionych powiatów, odpada, niezależnie od uprawnień wniesienia skargi do Najwyższego Trybunału Administracyjnego na podstawie przepisów ustawy o Najwyższym Trybunale Administracyjnym.

Art. 52.

1. Do czasu wydania jednolitej w Województwie Śląskiem ustawy o odpowiedzialności służbowej i dyscyplinarnej urzędników i funkcjonariuszów niższych związków komunalnych powiatów katowickiego, lublinieckiego, pszczyńskiego, rybnickiego, świętochłowickiego i tarnogórskiego mają zastosowanie przepisy dotychczasowe, normujące odpowiedzialność służbową i dyscyplinarną urzędników komunalnych.

2. Do czasu wydania jednolitej w Województwie Śląskiem ustawy o stosunkach służbowych urzędników komunalnych, będą stosunki służbowe urzędników i funkcjonariuszów niższych powiatowych związków komunalnych w powiatach bielskim i cieszyńskim unormowane w drodze statutów powiatowych. W braku przeciwnego zastrzeżenia stosunki służbowe urzędników

i funkcjonariuszów niższych powiatowych związków komunalnych powiatów bielskiego i cieszyńskiego będzie miał charakter prawno-publiczny. Władza, orzekająca ostatecznie o roszczeniach majątkowych urzędników i funkcjonariuszów tych powiatowych związków komunalnych, jest Śląska Rada Wojewódzka.

Art.53.

1. Kompetencje wydziałów powiatowych na obszarze powiatów katowickiego, lublinieckiego, pszczyńskiego, rybnickiego, świętochłowickiego i tarnogórskiego w sprawach administracyjnych, spornych i w sprawach uchwałowych w poręczonym zakresie działania należą do wydziałów powiatowych, których organizację normuje niniejsza ustawa. Kompetencje te w powiatach miejskich należą nadal do wydziałów miejskich. Tryb postępowania w wymienionych powyżej sprawach pozostaje niezmienny.

2. Do czasu wydania osobnej ustawy o zarządzie policji miejscowej zachowują moc obowiązującą przepisy §§ 47 - 73 włącznie ordynacji powiatowej z dnia 13.grudnia 1872r/Zb.U.Pr.str.81/ i 19.marca 1881r. /Zb.U.Pr.str.170/ ze zmianami wynikającymi z niniejszej ustawy.

Art.54.

1. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1.kwietnia 1932r.

2. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy tracą moc obowiązującą wszystkie przepisy prawne, wydane w sprawach, unormowanych tą ustawą.

3. W szczególności tracą moc obowiązującą:

a/ ustawa z dnia 13.grudnia 1872r i z dnia 19.marca 1881r.,
zawierająca ordynację powiatową /Zb.U.Pr. str.81 i 179/,
z zastrzeżeniem przepisu ustępu 2 art.55 niniejszej ustawy;

b/ ustawę z dnia 27.lutego 1924r. w przedmiocie zmian w organizacji wydziałów dróg powiatowych na cieszyńskiej części Województwa Śląskiego /Dz.U.Śl.Nr.7, poz.26/.

4. W miejsce wydziałów dróg powiatowych, przewidzianych w § 25 i następnych ustaw z dnia 13.lipca 1898r dotyczących budowy i utrzymywania publicznych ulic i dróg niekarbowych /Dz.U. i rozp.kraj.Nr.33/ obowiązującej na obszarze powiatów bielskiego i cieszyńskiego, wchodzi organa powiatowych związków komunalnych z niniejszej ustawy stosownie do podziału kompetencji, w niej ustalonego.

Art.55.

Wykonanie niniejszej ustawy powierza się Wojewodzie Śląskiemu i Śląskiej Radzie Wojewódzkiej.

Proponowane przez większość Komisji poprawki.

W art. 5 ustęp 2 za słowem "w miastach" dodaje się słowa:
"Katowice, Bielsko, Królewska Huta".

W art. 6 ustęp 2 skreśla się słowa: "nie licząc przewodniczącego".

W ustępie a/ cyfrę 25 zmienia się na 24.

W ustępie c/ cyfrę 35 zmienia się na 36.

W ustępie d/ cyfrę 40 zmienia się na 42.

Artykuły 7 do 16 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się.

Proponuje się nowy artykuł 7 o następującem brzmieniu:

"Sposób wyboru członków rad powiatowych określi osobna ustawa w sprawie ordynacji wyborczej do rad powiatowych i gminnych w Województwie Śląskiem."

W artykule 17 skreśla się ustępy 2 do 4.

Proponuje się nowy ustęp 2 o następującem brzmieniu:

"Każdy członek powiatowego związku jest obowiązany przyjąć wybór na radnego powiatowego. Odmówić przyjęcia wyboru lub złożyć mandat może tylko w wypadkach, określonych ustawą w sprawie ordynacji wyborczej do rad powiatowych i gminnych."

Artykuł ten w ten sposób zmodyfikowany otrzymuje numerację 8.

Artykuł 18 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się.

W artykule 19 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się ustęp 3. Pozatem artykuł ten otrzymuje numerację 9.

Artykuły 20 i 21 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się.

Ustęp 1 artykułu 22 skreśla się. Pozatem artykuł ten otrzymuje numerację 10. Ustępy 1 i 2 tego artykułu otrzymują brzmienie projektu Komisji.

Artykuł 23 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje brzmienie artykułu 11 projektu Komisji.

Artykuły 24 do 27 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymują numeracje od 12 do 15.

Artykuł 27 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje brzmienie artykułu 15 projektu Komisji.

Artykuł 28 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się.

Artykuł 29 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje numerację 16. Ustęp 2 otrzymuje brzmienie: W razie przeszkody w osobie starosty zastępuje go w urzędzie przewodniczącego wydziału powiatowego najstarszy wiekiem członek tegoż wydziału.

Artykuł 30 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje brzmienie artykułu 17 projektu Komisji.

Artykuł 31 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje brzmienie artykułu 18 projektu Komisji.

Artykuły 32 do 34 otrzymują numeracje 19 do 21.

Artykuł 35 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się.

Artykuł 36 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje brzmienie artykułu 22 projektu Komisji.

Artykuł 37: skreśla się ustępy 2 i 3. Pozatem artykuł ten otrzyma brzmienie artykułu 23 projektu Komisji.

W artykule 38 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się ostatnie zdanie ustępu 2. Pozatem otrzymuje brzmienie artykułu 24 projektu Komisji.

Artykuł 39 otrzymuje numerację 25.

W artykule 40 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się ustęp 2. Analogiczne postanowienie przenosi się do art. 37 ustęp 2 projektu Komisji. Pozatem otrzymuje brzmienie artykułu 26 projektu Komisji.

Artykuły 41 i 42 otrzymują numerację 27 i 28.

W artykule 43 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się drugie zdanie. Pozatem otrzymuje brzmienie artykułu 29 projektu Komisji.

Artykuły 44 do 56 otrzymują numerację 30 do 42.

W artykule 57 w ustępie 2 skreśla się ostatnie zdanie. Pozatem otrzymuje brzmienie artykułu 43 projektu Komisji.

Artykuł 58 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje brzmienie artykułu 44 projektu Komisji.

To samo artykuły 59 do 61, które otrzymują brzmienie artykułów 45 do 47 projektu Komisji.

Artykuł 62 otrzymuje numerację 48.

Artykuł 63 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się.

Artykuł 64 otrzymuje brzmienie artykułu 49 projektu Komisji.

Artykuł 65 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje numerację 50.

W artykule 66 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej skreśla się ustęp 1. Pozatem otrzymuje brzmienie artykułu 51 projektu Komisji.

Artykuł 67 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje numerację 52.

Artykuł 68 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje numerację 53.

Artykuł 69 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje numerację 54.

Termin wejścia w życie ustawy proponuje się ustalić na dzień 1. kwietnia 1932.

Artykuł 70 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej otrzymuje numerację 55.

Wnioski Mniejszości.

Przywraca się brzmienie:

- 1/ art. 5. ustęp 2 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej,
- 2/ " 6 " 2 " " " "
- 3/ " 7 do 16 " " " "
- 4/ Skreśla się proponowany przez Komisję Administracyjno-Samorządową artykuł 7.
- 5/ Przywraca się brzmienie ustępów 2 do 4 artykułu 17-go projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Proponowane przez Komisję brzmienie art. 8 ust. 2 odrzuca się.

- 6/ Przywraca się brzmienie art. 18 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej
- 7/ " " " ust. 3 art. 19 " " " "
- 8/ " " " art. 20 i 21 " " " "
- 9/ " " " art. 22 " " " "

Proponowane przez Komisję poprawki odrzuca się.

- 10/ Przywraca się brzmienie art. 23. projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej.
- 11/ " " " " 24-27 " " " "
- 12/ " " " " 28 " " " "
- 13/ " " " " 29 " " " "

Proponowaną przez Komisję poprawkę odrzuca się.

- 14/ Przywraca się brzmienie art. 30 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Art. 17 projektu Komisji odrzuca się.

- 15/ Przywraca się brzmienie art. 31 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej.

Art. 18 projektu Komisji odrzuca się.

- 16/ Przywraca się brzmienie art. 32 do 34 projektu Śląskiej Rady Woj.
- 17/ " " " " 35 " " " "
- 18/ " " " " 36 " " " "

Art. 22 projektu Komisji odrzuca się.

- 19/ Przywraca się brzmienie ust. 2 i 3 art. 37 projektu Śl. Rady Woj.
- 20/ " " " zdania ostatniego ustępu 2 art. 38

Art. 24 projektu Komisji odrzuca się.

- 21/ Przywraca się brzmienie art. 39 projektu Śląskiej Rady Wojewódzkiej.
- 22/ " " " ustępu 2 art. 40 " " " "

Art. 26 projektu Komisji odrzuca się.

- 23/ Przywraca się brzmienie art. 41 - 42 projektu Śl. Rady Wojew.
- 24/ " " " zdania drugiego art. 43 projektu.

Odrzuca się art. 29 projektu Komisji.

25/ Przywraca się brzmienie art. 44 do 56 projektu Śląskiej Rady Wojew.
26/ " " " ustępu 2 art. 57 " " " "

Odrzuca się art. 43 projektu Komisji.

27/ Przywraca się brzmienie art. 58 projektu Sl. Rady Wojewódzkiej
28/ " " " " 59 do 61 " " "
29/ " " " " 62 " " "
30/ " " " " 63 " " "
31/ " " " " 64 " " "
32/ " " " " 65 " " "
33/ " " " ust. 1 art. 66 " " "

Poprawkę Komisji odrzuca się.

34/ Przywraca się brzmienie art. 67 do art. 69 projektu Śląskiej Rady
Wojewódzkiej.
